

LA CASA I LA CIUTAT

DEMÀ Josep Ramoneda

Pa amb sobrassada

Quan la lectura és una activitat fonamental a la vida d'algú, fins i tot per preservar la seva salut mental, passa que, de tant en tant, durant una temporada, costa d'encertar la tria. Jo en dic èpoques de sequera: durant setmanes, potser mesos, res del que comences a llegir et sedueix. Quan això passa, tinc veritables atacs d'enyorança del moment en què vaig descobrir una obra o un autor i me'n vaig enamorar. M'agradaria tornar a llegir per primera vegada, per exemple, Margaret Atwood (que vaig descobrir amb la novel·la *Ull de gat*), o tornar a sentir l'emoció que em va despertar *L'estranya desaparició d'Esme Lennox*, quan encara no sabia qui era la gran Maggie O'Farrell.

Escriu aquest article en aquest moment d'enlluernament, que feia temps que no gaudia. Acabo de llegir *Guerra de infància y de España*, de Fabrizia Ramondino, que ha publicat Libros del Asteroide.

Lamento confessar que no coneixia de res aquesta autora (ara sé que a Itàlia es considera un clàssic de la narrativa contemporània), que de petita va viure a Mallorca –en els anys de la Guerra Civil– perquè el seu pare era el cònsol italià a l'illa. El període històric i l'escenari m'abellien, així que vaig deixar-me guiar per la intuïció i vaig anar a buscar el llibre de Ramondino.

Com un amor inesperat, les pàgines d'aquest llibre m'han anat captivant l'una darrere l'altra. Es tracta d'unes memòri-

LIBROS DEL ASTEROIDE

es d'infantesa que clarament barregen records i ficció, narrades amb destresa per una autora que aconsegueix recrear el descobriment del món per part d'una nena fantasiosa i sensible, de caràcter particular, en un ambient molt especial.

Fabrizia Ramondino va néixer a Nàpols el 1936, filla d'un diplomàtic. Va escriure novel·la i poesia, va dedicar-se a l'ensenyament i va mantenir-se socialment compromesa. La seva *opera prima*, *Althénopis*, es va publicar l'any 1981 gràcies al suport de les escriptores Natalia Ginzburg i Elsa Morante. Ramondino va morir l'any 2008.

Però més enllà del paisatge mallorquí i el retrat de la societat mallorquina de l'època, aquest llibre ens ofereix un testimoni singular i emocionant: la nena d'una família que a casa s'expressa en italià i socialment en castellà s'enamora de la llengua que parlen els mallorquins que treballen a casa seva, especialment la Dida, amb qui estableix una relació molt intensa. A través de l'amor a la Dida, l'autora explica l'amor a una llengua que va ser part essencial de la seva infància. Tant el mallorquí com el pa amb sobrassada els gaudia d'amagatotis de la seva mare.

Fabrizia Ramondino va tornar a Mallorca l'any 1979 i va poder visitar la casa de Son Batle on havia viscut, acompanyada pel jardiner, que la va recordar. A partir d'aquí, des de la maduresa, l'escriptora va recrear aquells primers anys, vistos per una nena amb una gran personalitat, ocurrent i creativa (en molts moments m'ha recordat l'inoblidable *Celia* d'Elena Fortún).

La novel·la també deixa testimoni de la realitat mallorquina del moment: les senyores de la bona societat illenca acudeixen a les festes del cònsol dissimulant la seva riquesa, amb el barret amagat en una capsa. Quan entren a Son Batle, es posen el barret i guarden a la capsa el mallorquí, per parlar en castellà.

I encara una curiositat: quan el cònsol italià se'n va de Mallorca, a la festa de comiat, el pare Alcover li regala un llibre procedent de la biblioteca particular de Ramon Llull.

SÍLVIA SOLER

